

УДК 332.14+330.341(447.7)

СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСАХ РЕГІОНУ

Лазарева Є.В.

У статті регіональна інноваційна система (РІС) розглядається як нова самоорганізована інтегрована система в економіці регіону, як сукупність елементів, відносин, інноваційних властивостей для інтеграції в НІС, з іншими РІС і трансформації на якісно новий рівень системних відносин

Вирішення проблеми. Сучасна стадія еволюції світового господарства характеризується процесами локалізації інноваційної діяльності, концентрацією її в окремих національних регіонах, адміністративно-територіальних утвореннях, що змінює роль цих територій, як точок інноваційній мережі, у національному та глобальному середовищі, підвищенні міжнародної конкурентоспроможності країн і безпосередньо регіонів як суб'єктів господарювання і «центрів розвитку» економіки.

Концепція регіональних інноваційних систем (РІС) зародилася на початку 90-х рр. ХХ сторіччя унаслідок посилення конкурентної боротьби на світових ринках (глобалізації економіки), що виявило недоліки традиційних регіональних моделей економічного розвитку і, в той же час, сприяло появі значної кількості успішних інтеграційних структур економічних агентів і видів діяльності на регіональному рівні.

Нова парадигма даної концепції запропонувала, по перше, необхідність активного стимулювання зростання регіональної конкурентоспроможності, що базується на спеціалізованих технологічних ресурсах, кваліфікованій робочій силі і розвиненій мережі інституцій, що зв'язують ці ресурси в єдине ціле, по-друге, забезпечити протистояння глобальним викликам на основі солідарної ініціативи суспільства, інституту партнерства держави і бізнесу.

Аналіз останніх публікацій. Дослідження сутності і ролі РІС в економічній системі регіону займають одне з провідних місць в сучасних працях науковців-економістів. Серед зарубіжних авторів слід назвати Андерссона М., Борраса С., Бошма Р., Етцковіча Г., Карлссона Б., Кука Ф., Ламбой Дж., Лідесдорфа Л., Лундвалла Б., Маршалла А., Матусяка С., Портера М., Санто Б., Сейбла К., Скотта А., Солоу Р., Станкевича Р., Твісса Б., Хауельса Дж., Шумпетера Й., Яковця Ю., інших.

Теоретичні розробки щодо побудови РІС впродовж останніх двох десятиріч привели до того, що тільки в країнах — членах ЄС налічується

більше 150 програм розвитку регіональних інноваційних систем, концепції РІС сформовані й в країнах, що динамічно розвиваються: Китай, Індія, ряд держав Латинської Америки.

Серед українських учених, що активно досліджують внесок інноваційної діяльності в розвиток регіональної економіки слід назвати А. Алімова, Ю. Бажала, П. Бубенка, А. Гальчинського, В. Гейця, Н. Гончарову, Б. Данилишина, Л. Дейнека, В. Денісюка, М. Долішнього, С. Дорогунцова, Е. Зіня, О. Кухленка, А. Лисецького, Б. Малицького, О. Матюшенка, Л. Нейкову, Ю. Ніколенка, М. Паламарчука, В. Павлова, Ю. Пахомова, В. Пилу, Поручника О. Сологуба, Д. Стеценка, М. Туган-Баранівського, М. Фащевського, М. Хвесика, Д. Черваньова, Л. Чернюка, В. Чижову, М. Чумаченка, І. Ястремського та ін.

Аналіз напрацювань щодо формування концепції РІС, пристосування її до умов вітчизняної економіки, дозволив авторові визначити декілька точок зору, заснованих на ресурсно-мобілізаційному, структурному, системно-ієрархічному, системно-партнерському, інтеграційному принципах.

Так, Яремко Л. [1, С. 104] відмічає, що «Регіональну інноваційну систему можна представити як публічно-приватний форум співпраці бізнесу, регіональної адміністрації, органів місцевого самоврядування і держави, в якому представлені науково-дослідні, наукові установи, структури сприяння та трансферу інновацій, а також недержавні організації, які створюють можливість активізувати місцеві чинники росту та краще використовувати існуючий економічний потенціал. ...РІС є локальним утворенням, яке спирається на місцеві ресурси і покликана активізувати ендегенні чинники економічного зростання, поліпшувати соціальний клімат в регіоні. Її провідна ідея – опора на власні сили, їх мобілізація».

За думкою Бубенка П.Т. [2, С.237-238] першочерговою метою робіт з переведення економіки регіону на інноваційну модель розвитку повинне стати створення регіональної інноваційної системи (РІС) — організаційно-технічної, експертно-консультаційної, фінансово-економічної й інформаційної структури, що забезпечує:

- економічний розвиток регіону за рахунок стійкого і випереджального зростання виробництва і реалізації наукомісткої продукції і науково-технічних послуг;
- залучення інтелектуального потенціалу регіону в продуктивну діяльність і його розширене відтворення;
- залучення в інноваційну сферу внутрішніх і зовнішніх приватних інвестицій;
- формування з боку наукомістких виробництв цільових замовлень

для регіону, підвищення якості вищої освіти;

- підвищення рівня менеджменту і маркетингу в сфері високих технологій;

- позитивний вплив на супутні сфери економіки регіону (високотехнологічні індустріальні галузі, де можуть використовуватися створені розробки і продукти, телекомунікації, банківська сфера і т.д.).

В роботі [3, С.98] автори регіональні інноваційні системи розглядають як складові НІС, як ефективні компоненти її мезорівня, окреслюючи основні напрямки розвитку РІС та перспективи участі у НІС. Так, для областей з високою концентрацією виробничих підприємств, з екологічно несприятливою структурою доцільним є стимулювання запровадження технологій ресурсозбереження і ресурсозабезпечення та оздоровлення природного середовища через активізацію технологічних нововведень. Для регіонів, що належать до депресивних, необхідні розробка і впровадження заходів з переорієнтацією на розвиток передових технологічно високих і екологічно чистих виробництв, що досягається за допомогою модернізації інфраструктури та освіти, які є складовими НІС.

У дослідженні [4] під РІС розуміють сукупність приватних фірм, державних компаній, громадських організацій, органів влади та центрів генерування нових знань та їх подальшої дифузії (таких як університети, дослідницькі інститути, експериментальні лабораторії, агенції інноваційного розвитку тощо), які поєднані між собою специфічними партнерськими відносинами, що сприяють інтенсифікації інноваційної діяльності та, як наслідок, підвищенню рівня конкурентоспроможності регіону.

Гончарук Л. [5] вважає, що необхідність побудови НІС України, як одне з головних стратегічних завдань розвитку, засноване на стимулюванні процесів розвитку територій – яке, зокрема, передбачає:

- поглиблення інтеграції регіональних освітніх і наукових інфраструктур шляхом посилення зв'язків між регіональними відділеннями НАНУ, науково-дослідницькими інститутами, академічними закладами та підприємствами;

- стимулювання створення «академічного інноваційного поясу» навколо НАНУ та її регіональних центрів, який має складатися з підприємств, що впроваджують наукові розробки у виробництво;

- збільшення кількості підприємств, що впроваджують інновації шляхом надання «місцевих преференцій» (стимулів, які ініціює місцева влада), посилення інноваційно-модернізаційної складової приватизаційних процесів, впровадження системи регіональних інноваційних пріоритетів;

- запровадження «інноваційності» як одного із основних критеріїв

оцінки регіонального розвитку, а також практики періодичних статистичних звітів за показниками регіонального інноваційного розвитку;

– сприяння розробці та впровадженню регіональних програм інноваційної політики в Україні на основі опрацьованого досвіду регіонів-лідерів;

– розробку єдиних стандартів і методології інтегральної оцінки показників інноваційного розвитку регіонів України з використанням підходів ЄС.

Интересною є робота Поручника А., Брикової І. «Регіональна інноваційна система як основа підвищення міжнародного конкурентного статусу національних регіонів», в якій стверджується, що «Саме концепція регіональної інноваційної системи (РІС), як теоретична основа розробки та ефективної імплементації стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону, є особливо актуальною» [6, С.134]. За думкою авторів, «РІС — це сукупність приватних фірм, державних компаній, громадських організацій, органів влади та центрів створення нових знань та їх подальшої дифузії (таких, як університети, дослідницькі інститути, експериментальні лабораторії, агенції інноваційного розвитку тощо), які поєднані між собою специфічними партнерськими взаємовідносинами, що сприяють інтенсифікації інноваційної діяльності та, як наслідок, підвищенню рівня конкурентоспроможності регіону. Крім того, варто підкреслити необхідність створення ефективного механізму фінансування та наступної комерціалізації досліджень і розробок, наприклад, через систему регіональних венчурних фондів» [6, С.144].

Матюшенко І.Ю.[7] відмічає, що потрібні цілеспрямовані зусилля регіональної влади в Україні для розвитку і підтримки регіональних інноваційних систем (РІС), які в окремих своїх елементах вже існують, але вимагають більш визначеного структурного оформлення. Автор пропонує систему управління регіональним інноваційним розвитком, у вигляді ієрархії структур, до складу яких входять: *комітети з територіального планування розвитку, що поєднують адміністративно-територіальні одиниці регіону й які забезпечують суспільно-правовий характер і нормативну структуру регіональної політики; мережа агентств регіонального розвитку, що інтегрують ініціативу бізнесу, територіальних і професійних громад; інфраструктура ринку технологій, що складається із сукупності економічних суб'єктів і механізмів, які організаційно і матеріально забезпечують взаємодію споживачів і розроблювачів технологій і технологічної продукції (технопарки, бізнес-інкубатори, НДІ і лабораторії при університетах (екстешн-сервіс), промислові підприємства тощо).*

В деяких регіонах України розроблено проекти концепцій регіональних інноваційних систем. Наприклад, розробники відповідної Концепції у Житомирській області під терміном регіональна інноваційна система розуміють «сукупність господарських суб'єктів, які в процесі взаємодії та співпраці відповідно до визначених пріоритетів забезпечують комплексність інноваційного розвитку регіону. Ця система повинна об'єднати зусилля державних та місцевих органів влади, наукових та освітніх установ, бізнесових структур та регіональних громадських організацій, спрямовані на активізацію місцевих чинників росту за рахунок переважно інноваційного розвитку виробництва» [8]. Метою концепції є визначення організаційних, фінансових та правових засад створення в області єдиної інноваційної системи.

З проведеного короткого огляду, видно, що наукове обґрунтування визначень, сутності і закономірностей протікання процесів розвитку РІС, пропонуємих різними вітчизняними ученими, обумовлює необхідність опрацювання значного спектру і об'єму теоретичних і практичних напрацювань в даній області, з вивченням і подальшою інтеграцією зарубіжного і вітчизняного досвіду і підходів до формування моделей функціонування інноваційної системи з урахуванням особливостей певних регіонів.

В цілому в більшості теоретичних засад щодо формування РІС покладено концепцію Національної інноваційної системи (НІС). Зокрема, практично усі базові рекомендації по успішній побудові працюючих РІС, повторюють відомі схеми НІС, штучно спроектовані на регіональний рівень. Елементом, який суттєво відрізняє концепції РІС в порівнянні з НІС, враховує кластерну складову: регіональні програми за визначенням, повинні, перш за все, спиратися на активний розвиток обмеженої кількості пріоритетних для даного регіону видів економічної діяльності (галузей), особливо це стосується невеликих і середніх регіонів.

З погляду дослідників в основі стандартної концепції РІС лежать наступні завдання [9]:

- ухвалення комплексу заходів, направлених на активне зростання кількості регіональних Вузів і дослідницьких інститутів (продуцентів знань, нових технологій, перспективних наукових досліджень тощо) університетських спін-аут-компаній і/або сприяючих тісній прив'язці місцевих фірм до зовнішніх джерел цих знань, технологій, досліджень;
- залучення в регіон висококваліфікованих трудових ресурсів і активне стимулювання зростання професійної кваліфікації наявного персоналу;
- створення мереж бізнес-інкубаторів для підтримки старт-ап компаній;

- створення і/або довгострокове фінансування діяльності дослідницької організації, що проводить моніторинг ключових для важливіших регіональних промислових кластерів ринків і технологій;
- створення ефективних механізмів функціонування системи взаємодії та взаємин між регіональними компаніями, дослідницькими організаціями і державними установами;
- забезпечення частих контактів усередині місцевої бізнес-еліти, тобто розвиток формальних і неформальних мережевих організацій;
- забезпечення активного притоку в регіон венчурного капіталу (на ранніх етапах фінансування — створення мереж «бізнес-ангелів»);
- наявність сильного регіонального центру управління різними інноваційними програмами для нормального функціонування РІС, базовими функціями якого є: визначення стратегічних пріоритетів регіональної інноваційної політики; розробка різних програм фінансування НДДКР (шляхом прямих бюджетних відрахувань, використання різних механізмів пільгового кредитування і податкових пільг); розробка і реалізація комплексу заходів для посилення взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в регіоні.

Побудова регіональної інноваційної системи (РІС) як основи розробки і ефективної реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності регіонів України, є однією з найбільш актуальних проблем у сфері дослідження локального інноваційного розвитку. Разом з тим, питання пріоритетного становлення інноваційної системи у відтворювальних та управлінських процесах регіонів України у науковій літературі залишаються недостатньо дослідженими, що обумовило відбір теми статті.

Виклад основного матеріалу. Більшість вітчизняних учених успіх інноваційного розвитку безпосередньо пов'язують з необхідністю побудови НІС, функціонування якої передбачає виконання загальних координуючих функцій і формування засад інституціональної взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності на макрорівні. В той же час, РІС покликана забезпечити їх реалізацію в умовах конкретного регіону, забезпечуючи одночасно дію принципів незалежності і компліментарності (взаємозаміщення) регіональних функцій по відношенню до національних. Саме в рамках інноваційної системи регіону з більшим ступенем ефективності можна задіювати в інноваційному процесі його потенціал, видозмінюючи і пристосовуючи до конкретних умов загальні методологічні підходи і принципи побудови РІС, а також враховуючи особливості інноваційної системи країни.

Однією з суттєвих перешкод структурних зрушень в інноваційній сфері України є неефективна регіональна політика, гальмування цільових

заходів з активізації процесу інноваційного розвитку при переході з рівня держави на нижчі рівні ієрархії управління економіки. Головними причинами цього явища, на думку багатьох дослідників, є домінування у регіонах короткострокових кон'юнктурних пріоритетів, фахова невідповідність місцевих органів влади до стратегічного планування, у т.ч. інноваційного розвитку, недостатність фінансування, неповнота і недостовірність інформації, відсутність належних правових механізмів розв'язання проблеми, інші політичні та економічні чинники [10, С.104].

Але розуміння загальносистемної відносності процесів, які відбуваються в регіональній економіці, а також управління інноваційністю, які лежать в основі створення ефективного механізму управління цими процесами, не знайшли належного відображення у дослідженнях. Такий механізм заснований на варіантах інноваційного розвитку регіону та його інвестиційної поведінки за допомогою факторів, впливаючих на економічну безпеку і, тим самим, на його розвиток, а також рівень і якість життя населення.

На аналітичній і синтетичній стадіях розвитку системи відносин суб'єкту дослідження (РІС) створюються умови для її трансформації, з метою інтеграції в НІС, з іншими РІС і переходу (як нової самоорганізованої інтегрованої системи) на якісно новий рівень системних відносин. У зв'язку з цим пропонується, у відповідності з гіпотезою багатоаспектності системи відносин при відповідності кожному рівню системи факторів зовнішнього середовища [11], розташування факторів зовнішнього середовища і рівнів комплексу відносин РІС до яких віднесені такі: структурний – сукупність організаційних і виробничих структур; комунікативний – формування системи відносин щодо інформаційного забезпечення на горизонтальних та вертикальних рівнях між структурними елементами РІС і елементами зовнішнього середовища; організаційний – управління знов створеними відносинами між учасниками системи (об'єктами); функціональний – виконання актуальних функціональних завдань у суб'єктно-об'єктних інноваційних процесах; об'єктний – система управлінських рішень, які впливають на об'єкт управління (первісні елементи РІС); ціннісний – система правил, норм, принципів і методів управління РІС; цільовий – спрямованість інноваційного розвитку системи на пріоритетні цілі.

Дослідження особливостей поведінки РІС, зумовлених змінами інноваційних властивостей системи управління з адаптацією до нестабільностей, їх відповідності по ієрархії до рівнів системи відносин, дозволило визначити основну сукупність характеристик її інноваційних властивостей, див. табл. 1.

При цьому, ієрархія рівнів системи включає: Складові (елементи) –

Учасники інноваційного процесу; Підсистеми (взаємодія) – Інноваційні проекти і програми; Система (управління) – Інноваційна діяльність економічних агентів РІС; Надсистема (сполучення) – Вищестоящі структури. Певна властивість системи відносин відповідає декільком індикаторам, а саме:

– впорядкованість відносин – спроможність учасників системи бути адаптованими до нестабільностей ринкового і соціального характеру. Властивість відповідає індикаторам 1,2,3 табл.1;

– відкритість системи відносин – можливість РІС за допомогою інноваційних проектів і програм бути адаптованою до нестабільності конкурентного середовища та техніко-технологічних характеристик. Властивість відповідає індикаторам 4,5,6 табл. 1;

– зміни властивостей системи управління – можливість суб'єкта управління (РІС) за допомогою інноваційної діяльності бути адаптованою до нестабільних економічних, політичних, інвестиційних, екологічних, інших факторів і отримати відповідні ефекти від інноваційної діяльності (науково-технічні, економічні, фінансові, соціальні, екологічні). Властивість відповідає індикаторам 7,8,9 табл. 1;

– стратегічна збалансованість системи відносин – можливість РІС за допомогою стратегії інноваційної діяльності (стратегії змін) бути адаптованою до нестабільності країни і міжнародних. Властивість відповідає індикаторам 10,11,12 табл. 1.

Діагностування властивостей системи відносин об'єкта дослідження (РІС) дозволяє визначити концептуальні засади побудови і вдосконалення механізму управління цим об'єктом. Індикатори, отримані у процесі реалізації методичного підходу, призначені для використання їх при моделюванні ефективного механізму управління вертикальними і горизонтальними зв'язками системи.

У відповідності з багатоаспектністю відносин системи пропонується власне бачення поняття «регіональна інноваційна система» і та її структурна модель (рис. 1).

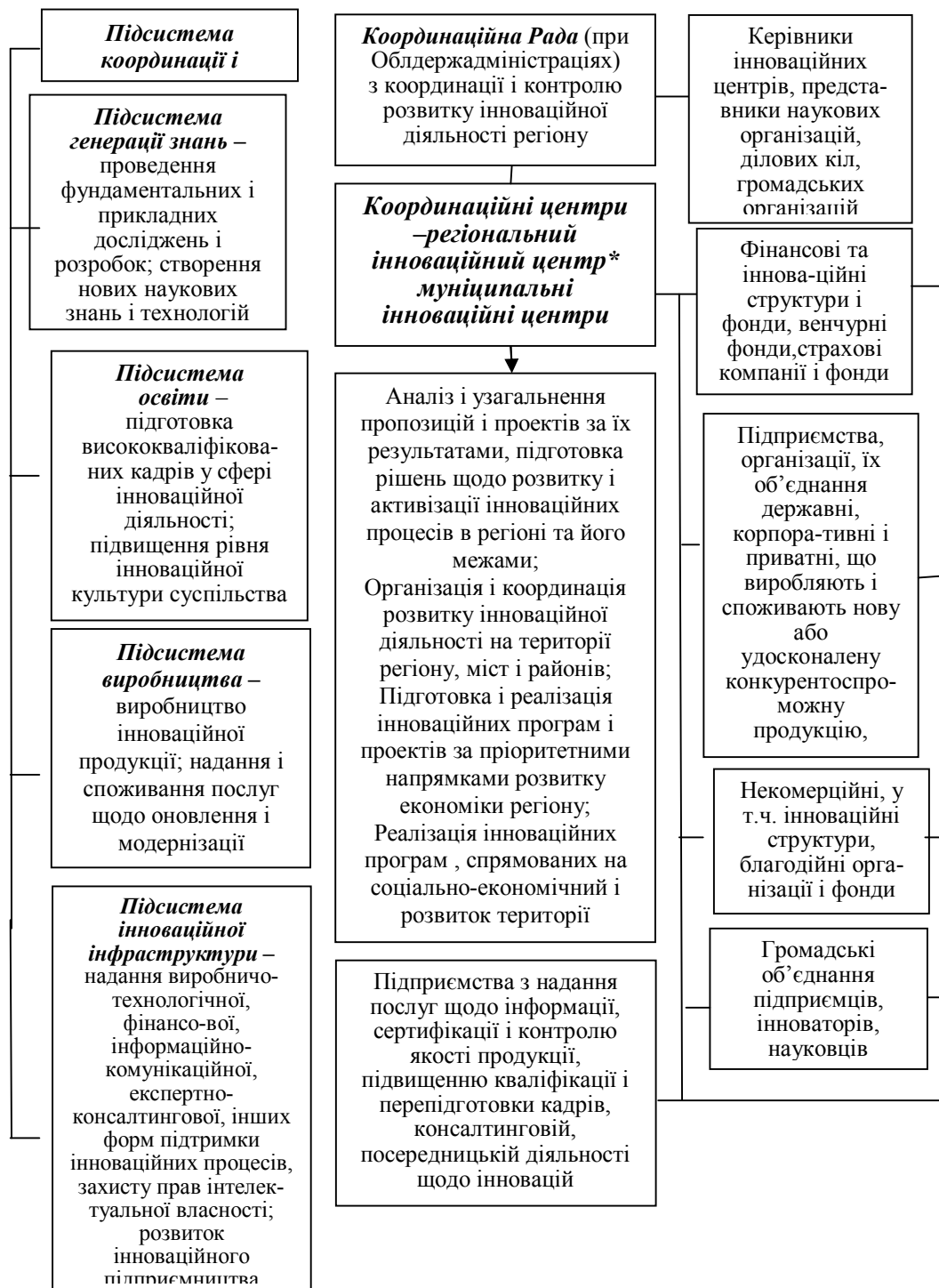

Рис. 1 Структурна модель РІС та економічні зв'язки між її елементами

*підпорядкований Державному агентству України з інвестицій та інновацій

Таблиця 1

Модель дослідження інноваційних властивостей відносно РІС (індикатори I-12)

Складові елементи – учасники інноваційного процесу	Система	Взаємодія	Управління взаємодією	Сукупні властивості системи відносин
<p>1. Ефективність функціонування складових (елементів) розрахунок темпів скорочення виробничих і управлінських витрат, розрахунок темпів впровадження нових прогресивних технологічних процесів, виробництва нових видів продукції, послуг</p>	<p>5. Взаємодія взаємність складових (елементів) розрахунок обсягів виробництва і продаж інноваційної продукції, продуктів, послуг у регіональній економіці, видах економічної діяльності, суб'єктах господарювання різних форм власності, інноваційності, з урахуванням техніко-технологічних властивостей виробляємої продукції, послуг</p>	<p>9. Управління взаємодією як взаємні елементи розрахунок обсягу прибутку від інноваційної діяльності, рівня і темпів зростання конкурентоспроможності учасників системи</p>	<p>Бюджетовідкритість</p>	
<p>Підприємства (взаємодія) – інноваційні проекти і програми</p>	<p>2. Комунікативність розрахунок ефективності (бюджетної, економічної) участі в інноваційних проектах, програмах інвестицій регіону</p>	<p>6. Інтегративність розрахунок показників науково-технічного, техніко-економічного рівня, наукової, економічної, соціальної, екологічної ефективності інноваційних проектів і програм</p>	<p>10. Управлінська взаємодія розрахунок показників бюджетної ефективності інноваційних проектів і програм, розрахунок показників ефективності виконання програми науково-технічного та інноваційного розвитку регіону</p>	<p>Відкритість</p>

(продовження таблиці 1)

<p>Система (Управління) – Інноваційна Діяльність економічних агентів РС</p>	<p>3. <i>Ієрархічність</i> розрахунок ефекту від інноваційної діяльності суб'єктів господарювання регіону (розмір прибутку і рентабельність виробництва інноваційної продукції, продуктів (надання послуг), нерозлучання обсягів виробництва і впровадження високотехнологічної інноваційної продукції, продуктів, послуг</p>	<p>7. <i>Самореанізованість</i> розрахунок приросту ВРП, прибутку (збитку) від інноваційної діяльності, створення (економія) нових робочих місць, зростання продуктивності праці</p>	<p>11. <i>Управлінські рішення</i> розрахунок вкладу інноваційної діяльності в сукупну ефективність діяльності регіону, у вирішенні комплексу питань щодо реалізації соціальної політики</p>	<p>Стрибкоподібні зміни еластичностей системи управління</p>
<p>Надсистема (сподування) – Випустовий структури</p>	<p>4. <i>Дієвність системи</i> розрахунок інвестиційних потоків в інноваційну діяльність регіону з різних джерел, із виділенням місцевих, фінансової рентабельності потоків</p>	<p>8. <i>Багатофакторність</i> розрахунок грошових потоків в інноваційну діяльність з різних джерел, виділенням місцевих, і показників ефективності цієї діяльності: – за видами економічної діяльності (галузлями), формами власності, чисельністю працюючих, – у впровадженні енергозберігаючих та екологічно чистих технологій, – у виробництві інноваційних товарів експортного спрямування та імпортозамінних, – у модернізації, оновлення та придбання основних фондів для розширеного відтворення виробництва інноваційної продукції, продуктів</p>	<p>12. <i>Дієвляемість</i> розрахунок грошових потоків і вплив інноваційної діяльності на макроекономічну ефективність, розрахунок грошових потоків у реалізацію пріоритетних напрямів наукової та інноваційної діяльності, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіону, країни, розрахунок надходжень до бюджетів за рахунок підвищення обсягів виробництва наукоємної продукції та зростання доходів населення</p>	<p>Стратегічна збалансованість</p>

РІС — це нова самоорганізована інтегрована система оптимізації розвитку власних складових: науки, освіти, інноваційної інфраструктури, високотехнологічного виробництва, державного і ринкового регулювання, інноваційних властивостей відносин цих складових, яка спрямована забезпечити перетворення регіонів в центри розвитку національної економіки і точки інноваційної глобальної мережі, підвищити конкурентоспроможність кожного з регіонів і країни в цілому.

У висновку зазначимо проблеми подальших напрямків проведення досліджень щодо формування інноваційної системи в регіональній економіці.

В Державній стратегії регіонального розвитку до 2015 р. [12], нагальною потребою визнана необхідність забезпечення теоретичного базису щодо розробки та реалізації конкретних програм інноваційного розвитку для окремих національних регіонів з метою створення ефективно функціонуючих висококонкурентних регіональних інноваційних систем. Проте, питанням методологічного характеру щодо становлення і розвитку регіональних інноваційних систем не приділяється ще достатньої уваги, і на даний момент відсутнє загальноприйняте уявлення про структуру, функції і механізми їх формування і функціонування.

Виявляє себе також проблема недостатності існуючих методичного забезпечення щодо оцінки як окремих складових потенціалу регіону, так й її інтегральних характеристик і параметрів для отримання об'єктивної інформації про стан інноваційної системи регіону, проведення моніторингу і контролю цього стану, прогнозування перспектив її розвитку для подальшої розробки стратегії і тактики реформування інноваційної сфери.

Однією з актуальних проблем дослідження перспектив інноваційного розвитку регіональної економіки залишається оцінка ефективності функціонування РІС і розробка відповідного методичного інструментарію.

Існує проблема у структурному оформленні регіональної влади для розвитку і підтримки РІС, елементи яких вже існують, в окремих регіонах, але вимагають більш визначеного структурного оформлення.

Виходячи з принципу поляризованого розвитку, який закріплено у Державній стратегії регіонального розвитку до 2015 р., доцільно розглянути проблему формування опорних точок або точок розвитку і стимулювання інноваційних процесів на мезорівні, починаючи саме з цих регіонів, з подальшим посиленням процесів в інших.

Поєднання розглянутих проблем робить актуальною розробку не тільки загальної методології дослідження і розбудови РІС у вітчизняних умовах, але і адаптацію її до конкретних регіональних умов, що обумовлює необхідність проведення емпіричних досліджень, які дозволять забезпечити апробацію адекватності розроблених моделей і методик, виявити інструменти їх застосування і додати їм прикладний характер.

Література

1. Яремко Л. Регіональна інноваційна система // Регіональна економіка. – №3. – 2006. – С. 103-112.
2. Бубенко П.Т. Інституційна динаміка просторової організації економічного розвитку. Монографія. – Харків, ХНАМТ, 2008. – 298 с. Бібліогр. 96.
3. Полякова Ю., Бабець І. Перспективи участі регіонів України у формуванні національної інноваційної системи в умовах глобалізації // Регіональна економіка. – №3. – 2006. – С. 96-102.
4. Национальная инновационная система. – [Електронний ресурс]. – Доступний з : // www.sre.mnogosmenka.ru/sre0481/sre0483.htm.
5. Гончарук Л. Інституційні засади регулювання національних інноваційних систем. Наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://www.viche.info/journal/1174/>.
6. Поручник А., Брикова І. Регіональна інноваційна система як основа підвищення міжнародного конкурентного статусу національних регіонів. – Зб. науков. праць Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, 2006. – С. 134-171.
7. Матюшенко І.Ю. Перспективи створення національної інноваційної системи в Україні. Головне управління зовнішньо-економічних зв'язків та європейської інтеграції Харківської обласної державної адміністрації. – [Електронний ресурс]. – Доступно з : matyushenco-perspektyvu_stv.
8. Концепція розвитку регіональної інноваційної системи Житомирської області (проект) Житомирська обласна державна адміністрація, Головне управління економіки, м. Житомир. 2007. – [Електронний ресурс]. – Доступний з : innov.doc.
9. III Тульский экономический форум «Финансовая система – основа развития регионов», Тула 9-11 октября, 2008. – [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://www.tula-forum.ru/researches/inno/part2/>.
10. Микитюк П. Стратегія регіональної інноваційної політики / П. Микитюк // Наукові записки. – 2005. – Вип. 14. – 210 с.
11. Штейнбок Г.М. Относительность реакции организации на воздействие внутренних и внешних факторов // Российский экономический интернет-журнал: Интернет-журнал АТиСО/Акад. труда и социал. отношений, 2008.
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року»: від 21.07.2006 р., №1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – Ст. 2132.

Abstract

Lazareva E.V.

Regional innovative system (RIS) are in a management process

In the article RIS examined as the new organized computer-integrated system in the economy of region, as an aggregate of elements, relations, innovative properties, for transformation and integration in NIS, with other RIS and to passing to the high-quality new level of system relations